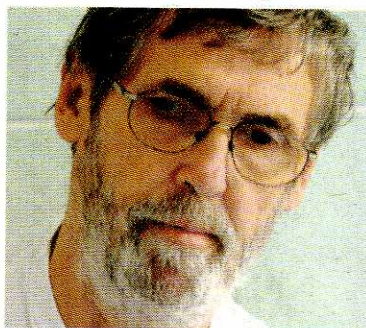

BRACO ZAVRNIK
PUBLICIST

Z vpletanjem v domobransko rovtarstvo si Cerkev že tako docela omajan ugled še dodatno cefra

Achtung, domobranci! Pozor, domobranci!

Eden od nesmislov Kanglerjeve vladavine v Mariboru je poimenovanje zgornjega dela nekdanje Svetozarevske (še prej Kopališke) ulice v najstrožjem središču Maribora po škofu Maksimilijanu Držičniku. Resda je ta speljana mimo Marijine cerkve (Mariborčani jo bolj poznajo kot frančiškansko), vendar to nikakor ne more biti razumen argument za to, da so jo poimenovali po visokem cerkvenem dostojanstveniku. Ampak če so jo že, zakaj potem po človeku, ki je mariborski škofiji vladal od leta 1960 do 1978? Velja za cerkvenega glavarja, ki v časih ne ravno favorizirane vloge RKC na Slovenskem ni izstopal po kakšni uporniški drži, a tudi po priljubljenosti ne. Skratka, Držičnik je bil dokaj neviden cerkveni pastir, ki se je v glavnem briga za notranje cerkvene zadeve, kar škofu tudi pritiče.

Če kdo, bi si med mariborskimi škofi svojo ulico zaslužil Ivan Jožef Tomažič, ki ni bil le izjemen intelektualce, marveč je preprečil, da bi se cerkev na Štajerskem med drugo svetovno vojno pridružila svojim ljubljanskim "bratom", ki so se preko neprikrite podpore domobrancem spečali z okupacijsko nacistično oblastjo in njenimi represivnimi silami. Tako je pokojni akademik dr. Anton Trstenjak zapisal: "Ko je namreč ljubljanski škof Rožman odobril ustanovitev domobranstva, so poslali odposlanca tudi v Maribor s prošnjo, da bi tudi mariborski škof podprl ustanavljanje domobranskih odredov. Ta pa se je uprl: 'Kaj, ali hočete zlo, ki ste ga razširjali v svoji ljubljanski ško-

fiji, prenesti tudi v mojo škofijo? To vam jaz kot škof odločno prepovedujem. Lahko greste!' Pa jim je vrata pokazal. To mi je dobesedno sam povedal. Škof Tomažič je imel torej čisto drugačno stališče do tega. Sreča! Tako na Štajerskem ni bilo domobranstva, niso se med seboj pobijali in tudi medsebojnega sovraštva ni bilo, tudi če je kdo po naključju bil domobranec."

Papež Pij XII., ki ga nekateri še danes obtožujejo, da je sodeloval z nacifašizmom ali pa vsaj, da je bil do tega zla preveč popustljiv, je škofa Tomažiča leta 1948 počastil z uglednim naslovom Predsednik prestola Njegove svetosti. Pij XII. je gotovo bil informiran o Tomažičevi medvojni protinacistični drži. A je res, da ljubljanskemu škofu Rožmanu, ko je ta 20. aprila 1944 - bil je Hitlerjev rojstni dan - na bežigradskem stadionu blagoslovil domobransko prisego tamkajšnjim nacističnim veljakom, po tem dejanju ni skrivil niti lasu, čeprav bi o tem nekaj moral vedeti. Le težko si predstavljamo, da bi si Rožman upal tisto storiti brez blagoslova Vatikana. Vprašanje pa je, koliko in kako je ta bil informiran o dogajanju v okupirani Ljubljani.

Zato je toliko težje sprejeti načrtno manifestativno obujanje duha domobranstva, kakršno se je letos že zgodilo nad Horjulom (z uniformami in puškami v rokah) in kakršno je za danes, v soboto, 24. avgusta, napovedano v Rovtahn (kako simbolno ime glede na značaj napovedanega dogodka!), občina Logatec, na obrobju Ljubljanske kotline ozi-

roma nekdanje medvojne nacifašistične Ljubljanske pokrajine. Na območju ljubljanske (nad)škofije so domobranci - ti so bili popolne okupatorjeve marionete in je general Rupnik bil njihov poveljnik le formalno, in še to za kratek čas - zagrešili množico gnusnih zločinov, predvsem pokolov nad civilisti, med katerimi so bile tudi mnoge ženske. Seveda se je z dogodkom v Rovtahn, ki so ga poimenovali "spominska slovesnost, na kateri bomo zaznamovali 70 let domobranstva v Sloveniji", spajdala (če ga ni morda celo spodbudila) RKC. Maševal naj bi po svoji "duhovni" profiliranosti dobro prepoznavni cerkvenjak dr. Janez Juhant, poleg njega pa še vikar Slovenske vojske dr. Jože Plut. Poleg vprašanja, kako je 68 let po osvoboditvi sredi Slovenije mogoče dopustiti pogrevanje nacifašističnih strahot, ki jih je spočelo domobranstvo, je dodatno zanimivo, da se v tak okvir umešča tudi vodilni duhovnik državne vojske dr. Plut, torej državni uslužbenec, ki bi do kakršnegakoli ideološkega in političnega opredeljevanja moral imeti še posebno strogo distanco. Zanimivo je, da se je v nekaj sicer redkih medijskih prispevkih v zadnjih dneh pojavilo tudi to vprašanje, vendar odgovora z uradnih višav - tudi iz pisarne predsednika države kot vrhovnega poveljnika vojske - kratko malo ni bilo. Kakorkoli že, udeležba na "spominskem dogodku" v Rovtahn prisotne hočeš nočeš samodejno stigmatizira za simpatizerje nacifašizma na Slovenskem. Kot slavnostni govor-

nik je napovedan Janez Janša, kar pomeni dodaten indic o duševnem stanju predsednika SDS, stranke, ki bo to kratico lahko obdržala tudi, če se bo iz Slovenske demokratske stranke preimenovala v Slovensko domobransko stranko.

Kakorkoli že, obujanje nacifašizma na Slovenskem si zasluži prioriteto obravnavo tudi v pristojnih evropskih vrhovih. Predvsem bi nekaj o tem morala reči nemška premierka Angela Merkel, ki je te dni obiskala Dachau in se poklonila žrtvam nacifašizma in katere stranka v imenu premore pridevnik "krščanska". Ta je strankarskega "klubskega kolega" Janšo na parlamentarnih volitvah izstopajoče podprla in se za potrebe političnega PR z njim tudi nastavila fotoaparatom in kameram. Svoje bi moral nujno reči tudi papež Francisek. Z vpletanjem v domobransko rovtarstvo si Cerkev že tako docela omajan ugled še dodatno cefra. Zaučarja po krščanskem ekstremizmu. Islamskim skrajnežem rečejo talibani. Slovenskim krščanskim ekstremistom smemo mirno reči telebani.

Škofu Tomažiču ne preostane drugega, kot da se obrača v grobu. Škof Rožman si v njem bržčas mane roke. Zli duh, ki je obšel slovensko RKC, se ne omejuje zgolj na njene finance. Morbidno nas spominja na javne objave o množičnih usmrčitvah, ki so jih izpeljali domobranci skupaj z nacisti - Kundmachung: zum Tode verurteilt.*

*Razglas: na smrt obsojeni •